

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

De Interpretatione Iuramenti.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

est, consideranti distinctionem legum, quae sint mandata, aut privilegia tibi non mandantia.

Cæterum disputari posset à sapientibus, an ita recte consuleretur conscientijs, etiam in iuramenti metu extortis, si lex simpliciter pronunciatet iuramenta latronibus data non valere, & prohiberet solui promissa, sicut & Num. cap. 30. scriptum est: Cum pater aut maritus contradicunt mulieri iuranti, non valere iuramentum, & eam non fieri ream, cum non seruat iuramentum. Sed hanc questionem alijs relinquo cogitandam, reuerenter de re tanta iudicantibus.

DE INTERPRETATIONE Iuramenti,

Non loquimur de sophisticis iuramentis, ubi luditur ambiguitate verborum, ut multa extant exempla in historijs, ut qui pactus triginta dierum inducias, noctu populabatur agros. Ibi dictum communi more recte loquentium perspicuum est, sed calumniose deprauatur, & tales præstigiæ non possunt regulis comprehendi, sed autoritate superiorum tollendæ sunt. Sed ubi verba perspicua sunt, & nulla cavillatio est, interdum accedere interpretationem oportet. Ut aliquis iurat se daturum alteri certam domum, Hæc domus perit incendio, hic impossibilitas ad-

in eodem statu, & fit irrita promissio.

Milites iurauerunt se duci obtemperaturos
si duce capto, liberantur ab hac obedientia. Ita
facilis est interpretatio, ubi re mutata sequitur
impossibilitas.

Interdum sequens iniusticia addit interpre-
tationem. Ut iuravit aliquis se redditurum esse
gladium, non reddens furioso recte facit.

Talis est casus Davidis, qui iurat se intere-
cturum esse Nabal & eius familiam, & quia
rex erat, & defenderat greges Nabal, videba-
tur iustam iræ causam habere, sed cum inter-
veniret deprecatrix Abigail, prorsus abiicit Da-
vid consilium de vindicta, etiamsi aliter iurave-
rat. Sed vidit secuturam esse iniusticiam, iniuste
interfecisset illius uxorem matronam sanctam,
& servos, quorum aliqui certe iusti erant, & in
hoc casu innocentes. Et sciebat in comminatio-
nibus excipi pœnitentiam, sicut Deus ipse exci-
piit, ut ostendit historia Ionæ.

Quamquam autem Nabal non agit pœni-
tentiam, tamen reliqua familia est placata, ideo
parcit honestissimæ matronæ, & familiæ, & Deo
gratias agit, quod interuenerit Abigail, ne quid
durius faceret.

In hanc sententiam dicunt Iurisconsulti, iu-
ramenta calore iracundiæ facta, non habere au-

toritatem. Quod dictum tamen suas metas habet, ut non valent, cum secutura est iniusticia.

Est autem pulcherrima imago in exemplo Abigail.

Sic comminationes diuinae intelliguntur cum exceptione poenitentiae, cum Ecclesia fit deprecatrix, Deus multis parcit, & tamen suo tempore Nabal tollitur, videlicet, isti, qui praecipue suis furoribus irritant iram Dei, & non agunt poenitentiam.

Facilior est responsio de Iosue, qui seruauit Gabaonitas, cum lex diuina iussisset omnes Cananaeos deleri, ut Deut. 20. scriptum est. Quamquam Iosue deceptus erat, & propter errorem iuramentum videbatur esse irritum, tamen non mutauit promissa, sed antefert iuramenti reuerentiam mandato, in quo ipso tamen sciebat hanc interpretationem comprehensam esse, ut parcere-
tur supplicibus, sicut expresse scriptum est, Deuter. 20. Praeterea & omnium gentium, in quibus medioeris cura fuit iustae gubernationis, mos fuit parcere supplicibus: μήδ' ἐκέταρ' ἀδικῶν, ἐκέταρ' ἰσθόι τε καὶ ἀγνοί. In hoc breuissima more Deus etiam imaginem suae clementiae proposuit. Vult parci supplicibus, id est, ijs, qui agnoscunt culpam, & offerunt se ad poenam, & petunt mitigationem. Hoc commune ius supplicum violare turpissimum fuisset duci eius populi, qui vult

is in terris erat populus Dei, & præcipuè intel-
legebat & colebat iusticiam & alias virtutes.

In voto Iepthæ vera interpretatio fuit, cum
promisisset se immolaturum esse quicquid pri-
mum occurrisset. Intelligenda erat promissio de
re quam licebat secundum legem offerre, non de
hominibus, non de equis, non de canibus, non de
porcis, ac multo minus de hominibus. Itaque nequa
quam fuit immolanda filia.

ALIUD EXEMPLUM.

Neesse est & de hac interpretatione omnes
homines communes fieri. Cum in omni gubernati-
one iurent ciues, sicut Scholastici Rektori, se legi-
bus obtemperaturos esse, sciendum est, non esse
periuros eos, qui statutis, quibus pœnæ aliæ cor-
porales adduntur, non obtemperant, si tamen in
pœna obedire non recusant.

Vt Scholasticus, qui noctu in plateis tumultu-
atur, non est periurus, si postea à Rectore cita-
tus, obtemperat in pœna. Quia iuramentum obli-
gat ad legem. Lex autem obligat vel ad obedi-
entiam, vel ad pœnam.

Sed cum Scholasticus aut ciuis recusat obedi-
entiam in pœna, tunc sine vlla dubitatione periurus
est. Tunc quoque periurus est, cum expressa est e-
dicto hac sententia: Nisi obtemperet, cense-
ri eum esse periurum. Item, qui citatus non accedit
ad iudicem.

Has admonitiones notas esse omnibus in communi vita prodest, vbi primum hoc considerandum est. summum vinculum esse in omni imperio iuramentum, quod est inuocatio Dei, qua subditi petunt, vt Deus sit custos gubernationis & ipsorum si obtemperent, & reuera puniat eos, si sint contumaces. Ita initium est imperiorum ab agnitione & inuocatione Dei.

Deinde & hac consideratio studiosis digna est. Multi ritus Politici sunt vmbra iudicij & iusticiae Dei. Sicut igitur in Politica consuetudine lex obligat vel ad obedientiam vel ad poenam, Ita coram Deo sumus obligati vel ad recte faciendum, vel ad poenam. Cum autem non sit in nobis obedientia, poenam solui necesse est. Hac autem deriuata est in filium, & valet poena eius pro alijs, quia ipse est innocens. Hac admiranda consilia & hunc ordinem discemus in vita aeterna. Sed tamen vtile est aspicere politicam consuetudinem, & considerare hanc formam non temere excogitatam esse, sed esse ordinatam sapientia & iusticia Dei, & nos propter Deum reuerenter huic ordini debere subiectos esse, & obedire propter Deum. Nam & politicarum poenarum haec caussa sunt.

Prima.

Quia vult intelligi & notum esse discrimen virtutum & vitiorum, vt sciamus, qualis sit ipse,

... quod non intelligeretur, nisi sancitæ essent
... pena.

Secunda.

Quia, cum Deus iustus sit, vult delere iniu-
... sicut inquit, Deus est ignis consumens.

Tertia.

Vult has breues pœnas commonefactiones
... esse de pœnis æternis.

Quarta.

Vult commonefactiones esse de pœnitentia.

Quinta.

Consulitur vtilitati aliorum, cum contuma-
... tolluntur, ne plures ledant.

Sexta.

Exemplum ostenditur, ne alij delinquant.

Ac de postremis causis sæpius loquuntur
... homines, quæ ab vtilitate sumtæ sunt magis con-
... spicua. Sed priores illæ oriuntur à sapientia &
... iusticia Dei.

DE ABSOLVTIONE
à Iuramento.

Iurat ipse Deus, sicut inquit: *Viuo ego,*
Item: *Ego Dominus, affirmans aliquid per hanc*
... veritatem, quod ipse sit vere Deus verax, &
... sciens sua dicta immutabiliter. Deinde vult
... inter homines iuramenta vincula esse prorsus
... immutabilia, sicut scriptum est, *Matth. 5. Reddes*
... Domino iuramenta tua.